

René Girard en de romaneske ontmaskering van de metafysische begeerte

In Girards eerste boek, *De romantische leugen en de romaneske waarheid*, verwijzen 'romantische leugen' (*mensonge romantique*) en 'romaneske waarheid' (*vérité romanesque*) naar twee fundamenteel verschillende manieren waarop verlangen wordt begrepen. De romantische leugen bestaat uit de overtuiging dat onze verlangens spontaan, authentiek en autonoom zijn. Voor Girard is dit echter een illusie. We verlangen meestal niet rechtstreeks naar objecten, maar omdat anderen die objecten verlangen of waarderen.

De romaneske waarheid ontstaat wanneer een roman dat verlangen ontmaskert als mimetisch. Grote romanschrijvers laten zien dat hun personages niet autonoom verlangen, maar daarin afhankelijk zijn van modellen, rivalen en bemiddelaars. Voor Girard is de overgang van romantische leugen naar romaneske waarheid dan ook een vorm van bekering of van groeiende zelfkennis. Op het einde van een grote roman ziet een personage in dat zijn trots, rivaliteit en vermeende autonomie niet meer dan illusies waren. Daarom is de romaneske waarheid niet enkel een literaire techniek, maar ook een antropologisch inzicht: de mens is veel minder autonoom dan hij denkt en leeft grotendeels van geleende verlangens.

Dit Girardianse model wordt toegepast op enkele fragmenten uit Hugo Claus' *Het verdriet van België* en Gerrit Komrij's *Dubbelster*.